

„A társadalom megmozdult.”

Válogatás 1989 novemberének szlovákiai magyar sajtójából

(Válogatta Öllös László és Végh László)

Dokumentum-összeállításunkkal a 15 évvel ezelőtti bársonyos forradalomra emlékezünk.

Teljes terjedelmében bemutatjuk az 1989. november 27-től megjelenő *Szabad Kapacitás* c. kiadvány első három számát. Az 1989. november 18-án megalakult Független Magyar Kezdeményezés tájékoztatója a csehszlovákiai magyarok háború utáni első szabad sajtóterméke volt.

Az *Új Szó*ból egy november 20-án, tehát a prágai események után négy nappal megjelent írást közlünk (*A szocialista erők nyugtalanságot akarnak kelteni*), mely jellemző módon tanúskodik arról, hogy a hivatalos sajtó mily módon reagált az eseményekre. A többi hetilap főleg a hosszú gyártási idő miatt csak megkésve tudott reagálni az eseményekre. Az *Új Ifjúság* 1989. december 6-án megjelent 49. száma és a december 13-án megjelent 50. száma a lap negyedik oldalán *Álláspontok és állásfoglalások* című rovatában közli az összeállításunkban szereplő felhívásokat, közleményeket. A *Hét* az 1989. december 15-én megjelent 51. számában közöl először fényképeket, krónikát és rövid írásokat a novemberi eseményekről. Összeállításunkban szerepel továbbá az 1989. december 15-én megjelent *Nap* c. független napilap első számának címlapja.

A sajtóban közölt dokumentumokat kiegészíti az 1989. november 18-án Vágselylyén megtartott értelmiségi találkozó programja, továbbá a Csehszlovákiai Magyarok Fórumának programnyilatkozata és néhány korabeli, a novemberi napok hangulatát felidéző fényképfelvétel.

A közölt dokumentumok és fényképek a Fórum Kisebbségkutató Intézet könyvtárában, a Bibliotheca Hungaricában találhatóak.

Végh László

SZABAD KAPACITÁS

MÁSOLD!

A FÜGGETLEN MAGYAR KEZDEMÉNYEZÉS TÁJEKOZTATÓJA 1989/1

A Független Magyar Kezdeményezés elvi nyilatkozata

A Független Magyar Kezdeményezés a hatalmi szervekkel független, aláírói építkező állampolgári kezdeményezés. Folytatja kívülről lenni minden politikai, társadalmi és egyéni törekvéseknek, amelyek az elmúlt évtizedekben a független, autonóm gondolkodást és magatartást kinyilvánították a hatalmi önkényes ellenében. Magánuk vagyja Európa, azon belül Csehszlovákia polgári mozgalmának eszméjét, demokratikus és szabadelvű hagyományait. Követik Európa erkölcsi megújodását sürgető törekvéseket, miszerint az erőket, amelyek Csehszlovákia Európába való integrálásán fáradoztak.

Lelki jénékat támasztja Csehszlovákiai Magyar Kisebbség jogvedő képességét, mint az elmúlt két évtizedben a magyar kisebbség egyetlen független érdekvédelmi kezdeményezését. Ugyanakkor közli, hogy nem kíván annak helyébe lépni, mert úgy véli, az egyéni és kollektív jogok védelmének erre a formájára a jövőben a szükség lesz.

A Független Magyar Kezdeményezés tagjai minden totalitárius ideológiát

Tagjaik, hogy a kisebbség és egyenlőség eszméje jogokat lenni az egyéni szabadság bármilyen korlátozását.

A Független Magyar Kezdeményezés a modern individualizmus és liberális humanizmus híve. Olyan tagjai, autonóm társadalmi és közösségi formák kialakítását sürgeti, amelyekkel tagjai önként vállaltak, ill. vállaltaknak, amelyek nemcsak érdekek és érzelmek kifejezői, hanem egyben védelmi bázisok is mindenféle manipulációval szemben.

A Független Magyar Kezdeményezés elveti mind a nacionalizmus, mind pedig a utalmatlan kollektivisták ideológiáit.

A Független Magyar Kezdeményezés számára a legfőbb érték az egyén szabadsága, a tolerancia és a szolidaritás.

A Független Magyar Kezdeményezés célja

- az állam szervezetszervezésének biztosítása
- a törvénytrendszert parlamenti demokrácia megteremtése
- a hatalom bármilyen megszorítása (törvényhozás, végrehajtás és bírói)
- az állam hatalmának korlátozása az állampolgári jogok által
- a kisebbség hatalmának örvényelése mellett a kisebbségek jogainak védelme
- a társadalmi önszerveződés és öngazdálkodás biztosítása, a helyi, regionális, kisebbségi, munkásszervező, vallási és egyéb törekvések, csoportok kifejezői, mozgalmak szelvénye
- a tulajdoni formák egyenrangúságának előmozdítása
- a igazságosság megteremtése, világszerte szabadság
- a szociális biztonság szervezése
- az egészséges természeti környezetet való jog biztosítása
- az értékek a kultúra és a tudomány ideológiai nézettségének megújítása

Mivel a Független Magyar Kezdeményezés célja között a nemzeti kisebbségi kérdés megoldása, ill. közvetítés a szerepe, ezért fontosnak tartja, hogy ennek elvi kiindulópontja is legyen:

- A Független Magyar Kezdeményezés meggyőződése, hogy a nemzeti kisebbségek problémáit csak a demokratikus elvvel lehet megoldani.

Olyan demokrácia, amelyben minden nemzeti, etnikai, politikai, vallási és egyéb kisebbség egyenlő tolerancia létezésében érvényesíthető érdekeket.

Legfőbb célja, függetlenül nemzeti hovatartozásától, a Cseh és a Szlovák Kisebbségi Állampolgári Bizottságok létrehozását. Csehszlovák állampolgárságától lenni nem lehet az meg.

- A nemzeteket és nemzeti kisebbségeket kollektív jogok illetik meg. A nemzeti hovatartozás emberi jog. Bár a kollektív jogok a nemzetek és nemzeti kisebbségek minden egyes tagját megilletik.

- A kisebbségek jogainak szociális szférában egy nemzetközi kisebbségvédelmi rendszer létrehozása.

• • •

Az elmúlt napokban a civil társadalom hatalmas erővel megújulásának lehetünk tanúi. Külföldről, hazából, proklamációk nincsenek. Csehatóságok azonnali felszámolása a Kezdet Európában zajló demokratikus átalakítások. A kommunizmus por és szélben határnyi szervei, engedve a társadalom nyomlásának, kénytelenek voltak meghátrálni. A rendszerváltásnak azonban csak az előjele szemlélhető meg. A jövő feladata, hogy a civil társadalom a jövőkére megteremtésére.

Ez az elvrendszertelen helyzetelmélet:

- a pártmonopólium megszüntetése és a hatalmi centrumok korlátozása, ill. ellenőrzése
- új jogszabályok, amelyek garantálják a független sajtó és tájékoztatás működését
- új, demokratikus egyesítési törvény,
- új, demokratikus választójogi törvény,
- ország- és utazási szabadság, a kikötőhely szabad megválasztásának a jogja
- a gondolat és lelkiismereti szabadság tiszteletben tartása.

A Független Magyar Kezdeményezés elvi nyilatkozatában együtt kíván működni valamennyi demokratikus gondolatokhoz szerződés, ill. a demokrácia alapelveit magánának valló valamennyi hazai és külföldi szervezettel, szervezetekkel.

1989. november 24.

Pohárnyi násiljaim zátkáim proti nešťavnej pokojnej študentskej manifestácii v Prahe sa stretli s nepriateľskou kultúrnou a vedeckou verejnou a sebaobľúbením

VEREJNOSŤ PROTI NÁSILIU

Nášim cieľom je prispieť k ukončeniu násilnosti a k nevyhnutným spoločenským zmenám.

Hlboko nás znepokojuje súčasný stav československej spoločnosti. Účelne sme sa kamsi deformácií v spoločnosti a politickom živote, chronických chorôb ekonomiky, klesajúceho úroveň sociálnej a zdravotníckej starostlivosti, ťažkosti a kultúry rôznych prejavov sociálnej nepravdičnosti, nedodržovania právnych záväzkov deviatke životného prostredia, narastajúcej vzdialenosti medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva, generáciami, medzi národmi a národnosťami ČSSR a prebiehajúcej sa nerovnej krízy. Nepravdičnosť sa odmenuje prácou, existuje množstvo neodôvodnených privilégií, chýba pravdivé informovanie verejnosti.

Doterajšie spôsoby riadenia problémov zlyhávajú. Rastie nespokojnosť ľudí a sčítajú sa láhostajnosť a pocit útlaku.

Chýbať hodnotenie vznikajúcej situácie vedie napokon k nátlaku na úľavy. Sme presvedčení, že z tohto stavu sa nedostaneme bez aktivity nás všetkých.

Zasadajte sa spolu s nami za otvorenie spoločenského dialógu, za skutočnú, nie iba predstieranú demokraciu. Vstupujte so svojou iniciatívou za zlepšenie pomerov krízy na svojom mieste, na pracovisku, v škole, či verejnosti. Apelujeme v tomto duchu na spoločenské a politické organizácie, ktorých sme členmi. Žiadame všetci, aby nás a naše záujmy na všetkých úrovniach zastupovali čestní ľudia, ktorí majú našu dôveru.

Dnes na prahu posledného demotéria tohto tisícročia sa aj pre našu krajinu otvára reálny priestor pre demokraciu a cestu so spoločným životom, ktorú už nastúpili okolité krajiny.

Je pre nás neprijateľné, aby naša krajina so svojimi demokratickými tradíciami a miliónmi tvorivých ľudí ostala otvorenou stagnáciou a úpadkom.

Zoberme ako občania svoje záležitosti do vlastných rúk!

Grenfel Lajos 1989. november 26-án a posztonyi SNP híri tüntetésén elmondott beszéde.

Drága polgártársaink!

A Független Magyar Kezdeményezés meggyőződése, hogy csak valós, jogállamban szabályozhatók törvények a nemzeti kisebbségek jogai és helyzetük a teljes és teljes mértékű jogosság elve alapján.

Csakon jogállamban lehet megteremtési közelebbiek között a hatalmi centrumok károsodási kárpót-díjazásának megakadályozása, amely megakadályozza a kárpót- és védelem-tervezés újra a nemzeti kisebbségek jogosságát.

Kisebbségi a pártoktól származó károsodás ellenében, határozottan elutasítjuk azokat a károsodásokat, amelyek a kisebbségek jogosságát veszélyeztetik.

Felhívjuk a világhíres magyar szervezetek kisebbségek, hogy támogatásukkal segítsék a kisebbségek jogosságát.

(jogosság, emberiség, szabadság és önkéntes elismerés)

Független Magyar Kezdeményezés

Belépesi nyilatkozat

Egyetérték a Független Magyar Kezdeményezés elvi nyilatkozatával és céljával

név

születési év

cím

hatalmunk

aláírás

A FÜGGETLEN MAGYAR KEZDEMÉNYEZÉS NYILATKOZATA

Csehszlovákiában 1989. november 18-án megalakult a Független Magyar Kezdeményezés. Alapító tagjai Szlovákiában élő magyar írók, művészek, pedagógusok, tudományos és kulturális dolgozók, főként értelmiségiek, munkások.

A Független Magyar Kezdeményezés célja az általánosan építően demokratizációs folyamat támogatása Csehszlovákiában, az állampolgári dialógusba való bekapcsolódás, a magyar nemzeti kisebbség képviselése a pártokban.

A Független Magyar Kezdeményezés tevékenységét lefedi ki a széleskörű dialógusok és művészekkel támogatás az Občanské fórum (Polgári Fórum) és a Verejnosc proti násilju (a Nyilvánosság az Erőszak Ellén) tevékenységét és programját. Felhívja a csehszlovákiában élő magyarokat, hogy aktív részvételükkel támogassák a szervezetek munkáját és tevékenységét.

A Független Magyar Kezdeményezés követeli:

1. A politikai jogok és az elmúlt napokban leteremtett szociális emelkedés visszaállítását
2. Miniszterek szociális lemondását, akik felelősek a tüntetések mértékéről és a politikai perbevonás meghúzásáról
3. Demokratikus alkotmány kidolgozását
4. Szabad választásokat

Határozottan visszautasítjuk azt az 1989. november 20-án kidolgozott közleményt, amely szerint a csehszlovákiai demokratizációs folyamat a CSKP vezetősével már rég megindult, az a rendőrség november 17-én brutális beavatkozása jogos volt. Elutasítjuk az ellenzéki erőket negatív minősítést a vezetői részről.

A demokratizációt támogató erők közös fellépésére van szükség társadalmunk akaratának érvényesítéséhez.

Tisztelt Barátaink!

A Csehszlovákiában megalakult Független Magyar Kezdeményezés támogatásáról biztosítja a Polgári Fórumot, amelyet elküldésével, az felajánlja együttműködését közös célunk a demokratikus Csehszlovákia, egy féltem nélküli, az egyéni és kollektív politikai szabadságjogokat tiszteltbentartó jogállam létrehozása érdekében.

1989. november 18. Független Magyar Kezdeményezés

Bratislavai zenei portálkövetők szil v Prabe 17.11.1989 je amatérsky zborný program v videokazete. 22.11.1989 večer ho prednával v klube ELAN v Mlynskej Doline v Bratislave. 23.11. bol tiež premietaný po celú noc. Záujem sa bude ďalej rozširovať.

ZMENA - orgán celoslovenského vysokoškolského koordináčného ústredného výboru a iniciatívy "Verejnosc proti násilju"

24.11.1989 Bratislava

A Független Magyar Kezdeményezésről információkat az alábbi címeken kereshetők:			
Béla Kékési Bořanov	Bratislava	tel: 07	-261 058
Buzák László Nemzetiségügyi 133/4	929 01 Dun. Streda	tel: 0708	-268 56
Cyborczyk László Kukučikova 9	927 06 Šaľa n/V	tel: 0708	-33 95
Dr. Husák Péter stn. Prásteľna 1	929 01 Dun. Streda	tel: 0709	-276 45
Juhász S. Jozsef Jandinská 205	940 90 Nove Zambky		
Némethi Béla Bažovský 1352	929 01 Dun. Streda	tel: 0709	-246 63
Tóth Klára Jozsef vchodova 10	927 01 Šaľa n/V	tel: 0706	-58 97
Oštro László Družstevná 3	936 04 Šumava	tel: 0708	-39 68

VYHLÁSENIE
RADOVÝCH KOMUNISTOV

Podpisani radovi komunisti obznanili sme sa s vyhlásením-vydávaním Verejnosc proti násilju a bez výhrad sa k tomuto postupu pripájame. Zároveň vyslovujeme svoju nespokojnosť so stanoviskom, aké k represáliám v Prahe a k následným reformným iniciatívam mátieť a celú verejnosc saajzo stranické a štátne vedenie.

Vlády ČSSR, SSR a ČSR vo svojom spoločnom vyhlásení označili tieto reformné iniciatívy za činnosť protištatných živov. Domyšľame sa, že vlády, ktoré smeňa mádieľ a verejnosc svojej krajiny za protištatné živly, nemajú morálne právo nazývať sa ďalej vládami. Vedenie KS označilo kritiku, smerujúcu na jeho adresu, a na adresu konkrétnych funkcionárov za ohrovanie socializmu. Domyšľame sa, že vedenie strany, ktoré maglomarsky tatóžnilo samú seba so socializmom, nemá morálne právo byť vedením strany.

Ako radoví členovia strany odmietame ďalej robiť úpatníka stena vedenia, ktoré si uz roky sudraje právo vládnut bez kontroly v našom mene a zmošliva tzv. stranické disciplíny, ktorou nás zaviazje k mlčanu. Sovietakom vzár bolo takto chýpaní stranické disciplíny znešliti na spáchanie 40 000 000 vrdit - o ďalších miliónov znýchých ztvotav a zmaných odporstenci ani nehovorisc. A podobne to bolo a dodnes je v nás.

Preto sme prevvedení, že ak treba hľadať protištatné živly, treba ich hľadať odhora. Pre o sme prevvedení, že ak treba hovoriť o ohrození socializmu, treba hovoriť o jeho ohrození thora.

Ako radoví členovia strany pokladáme v tejto chvíli a po represáliách 17. 11. 1989, v Prahe nielen za svoje právo, ale aj za svoju povinnosť hľadať, aby sa KSČ ošltila jedným-moľným spôsobom - a to tým, že sa dobrovoľne a ihneď vzdá svojho protiprávneho a iba násilím udržavaného vedúceho postavenia spoločnosti.

Laboritz Fekde
v Bratislave 21.11.1989

SZABAD KAPACITÁS

A FÜGGETLEN MAGYAR KEZDEMÉNYEZÉS TÁJÉKOZTATÓJA 1989/2

A Nyilvánosság az Erőszak Ellen polgári kezdeményezés PROGRAMNYILATKOZATA

1. Törölni kell az Alkotmányt az a cikkelyét, amely a kommunista párt vezető szerepét rögzíti társadalmunkban.
2. Olyan politikai platformot kell kialakítani, amelynek alapján megteremtődik a szabad és demokratikus választások.
3. Követjük, hogy a Szlovák Nemzeti Tanácsot valódi Szlovák Parlamentté alakítsák át, amelyben társadalmunk valamennyi önmegnevelője képviselve lesz.
4. Követjük a teljes sajtószabadság szervezését. Újsgörök választok a munkásságokban olyan vezetőket, akik az a szabadságot szervezők.
5. Követjük a viták, a gyűlések, az egyesítés szabadságának, a magán- és lelkiismereti szabadságunk, valamint a többi állampolgári jogoknak és szabadságjogoknak a szervezését.
6. Követjük az oktatás és kultúra mentését az ideológiától, és a kultúra függetlenségét az államigazgatástól.
7. Követjük a bíróságok és az ügyvédek pártatlanságának szervezését, és valódi jogállam megteremtését.
8. Követjük az egyház következetes elvállalását az államtól.
9. Követjük szabad szakszervezeti mozgalom és független diákszervezet létrehozását.
10. Követjük valamennyi tulajdonformát egyenjogúsítani.

11. Követjük a nők és a szlovákok következetes demokratikus elvállalását, és a nemzetiség kisebbségek jogainak és helyzetének törvényes szabályozását a teljes és törvényes jogegyenlőség elve mentén.

12. Követjük az egészséges környezetben való jog szervezését.

13. Követjük az egyetemes szervezettel mindenki számára hivatásának megvalósításában és településének alakításában.

Párizs 1989.11.25

A Független Magyar Kezdeményezés állásfoglalása

A Független Magyar Kezdeményezés a Csehszlovákiában jelenleg végbemenő társadalmi folyamatokkal kapcsolatban lemond:

A csehszlovákiai állampolgári kezdeményezésnek fellépés nyomon fokozatosan megteremtődnek a társadalom demokratikus struktúrái kialakításának lehetőségeit.

A jogállamiság és alkotmányosság megteremtésének feltétele a szövetség és nemzeti Alkotmánybíróságok felállításának.

A Független Magyar Kezdeményezés elégedetlenségét fejezi ki, hogy az eddigi politikai folyamatok befejezése ellenére is a szlovák kormányban, az államigazgatás alacsonyabb szintjén és az SZLKP országos, kerületi, járási, valamint helyi vezetése ellen továbbra is emberi és politikai hiteket vesztett egyének állnak.

A kínálat megteremtésének elengedhetetlen feltétele azonnali távozásuk.

1989. december 3.

Grendel Lajos, szóvivő

Berák László, szóvivő

A. Nagy László, szóvivő

SZABAD KAPACITÁS

A FÜGGETLEN MAGYAR KEZDEMÉNYEZÉS TÁJÉKOZTATÓJA 1989/3

A szolidaritásról

A Független Magyar Kezdeményezés Elvi Nyilatkozatának egyik hangsúlyos mondatja így szól: A Független Magyar Kezdeményezés céljaira a legelső évek az egyik szabadsága, a tolerancia és a szolidaritás. A szolidaritásról szeretnék most szólni.

Csehszlovákia eddigi kormányai és vezető pártja nagyon évigyázatos, hogy a szocializmus általános jövedelre, s hogy a konvencióra pléi szocialpolitikája mindenről gondoskodja, mindenki számára biztosítja a teljes megélhetést, a teljes munkát, levele illa a fedelmet, tehát a létbiztonságot. Ugyanakkor véleményem, ha csak nem járunk csak az utóbbi az országban, láthatjuk a mindennapi belevételük a szeretet lakában keserű idő sorozatát, láthatjuk az éhes gyermekeket, akiknek iskolai elődjétől sokkal nem tudják kifizetni, s láthatjuk azokat is, akik "túlreztartásig" nyaralnak látható próbálják elni Híresen elhárítva vállukra teljes szűrés az az egyedülálló nyugdíjas, aki károsan szerkesztés nyugdíjat kap kétség, s károsan károsításra nem számíthat? Elhárítva teljes szűrés az a négy-öt gyermekest nevelő család, ahol az apának nem ill módjában politikai-vezetőrebe jutni? Válassz "Munkások" azek, akik nem tudják kifizetést, villanyszámlájukat kifizetni?

Tudatosan vagyunk arról, hogy nincs olyan társadalmi formáció, amely teljes mértékben biztosítja, s teljes vagyonszerkezettel bírhat tulajdonát. A mi társadalmunk csak annyiban tér el a többiétől, hogy a létező szegénységet tiltja, hiszen az az állam szocialpolitika céljainak beteljesítése lett volna. Szem előtt tartva, hogy a szocializmus fogalma ennél sokkal tágabb, most, s Károlyi-korszakkal, mikor János szocializmus mellett a szeretetből, s felebaráti szeretettel s egyetemesül, azokat magunkba szállva felelősséget, sőt a feladat egész szociális felelősségét, kinek mindenki, jussának ezre a szegénység is FMC tagok, akiknek köztársasági törvényekben szegény, sőt az éhes, gyerekek, székelyek, betegségi évek, segítséget adják! A károlyi-törvények legyen egy kezdeti lépés, amelyet majd további lépések, szegénységet segítő cselekvések követnek. Működésük együtt ebben a munkában az egyházi képviselők, a pedagógusok? A munkások bagyott emberek gyakran nem is tudják, milyen támogatásra jogosultak. Kiszárák fel ügyükben a járó támogatás utólagos csatlókat. Hívjuk fel az elcsúsztatás a helyi közigazgatás felétek is. A legközelebbi szocialpolitikára szem mindenképpen. Szóval van lehetőség a hivatalok az emberi, felebaráti segítségre is.

SÁNDOR ELEONÓRA

A Független Magyar Kezdeményezés állásfoglalása a munkahelyi politikai tevékenységgel kapcsolatban

A Független Magyar Kezdeményezés állásfoglalása szerint, az államnak papkban a CSKP vezető szervezet által alkotmányozott változtatások gyorsan és következetesen végre kell látni. A CSKP-ot nem szabad el kell hagynia a munkahelyeket az átmeneti időszaktól függetlenül. Ez lehet az első és legfontosabb lépés annak a helyzetek a megteremtésében, amelyben politikai és ideológiai alapról szerki szeri avatkozhat be a munkahelyek gazdasági tevékenységébe.

A fennléte alapján feltételek tartják szükségesnek, hogy a munkahelyeken, a hadseregben, az állami biztonsági szervezetben és a közigazgatásban megengedjék a politikai élet jelenléte. Szóval van szociális politikai életet nem követő szakszervezeti mozgalmak és nem szociális szakszervezetek, amelyek a dolgozók érdekeit védik (szakszervezetek, sztrájkbizottságok, munkabizottságok stb.) A munkahelyek nem vállalkoznak a politikai, ideológiai és választási harcok színterévé, mert az a munkahelyet és a gazdasági tevékenység végfennmaradását veszélyezteti.

1989. április 5.

FME

"A liberalizmus kiindulópontja egy hosszú megállapítás: minden ember képes önállóan célkitűzést és megvalósítást. Ha ezt a képességeket akadálytalanul gyakorolhatják, szabadok vagyunk. Olyan mértékben vagyunk szabadok, amilyen mértékben csökkentik és csökkentik a tevékenységünk mentését a létező akadályok létezéséről kizárólagos alól. Szabadságunk tehát valamennyi való szabadság, negatív szabadság.

Az emberi eszlekvény korlátai nélkülözhetetlenek a természetfeletti képességek, az ember saját természetének adottságai, a közigazgatás felállítások, a rendelkezésre álló erőforrások, s mindentől a társadalmi és technikai ismeretek határai. Ez korlátok közötti társadalmi tevékenység; például az állam létezését alkalmas alátámasztással szemben, az egyik ember a másikkal szemben. A liberalizmus a társadalmi korlátokkal foglalkozik. Kérdés: milyen politikai berendezkedésben a legnagyobb az emberek társadalmi szabadsága; milyen rendszerben korlátozzák a legkevésbé az emberek egymás döntéseit és cselekvéseit."

Vasvári ember: Vasvári Magyar Társaság Könyve 11 - Föld - 1989

EIS JÁNOS

Európa határai

Gyerekkor csodálkozom fog el mindig, mikor valamely hivatalba lépve hír-művelői határolni szokták a teljes tudatában a hivatalnok cím veti határát, s a költő leggyengyebb parába vigva magát kibékül egy kurtá mondattal, s körben csavargva "az épp beugrott" rokonnal meg sem szokott, s oly ember az, hogy ha én nem lennék jelen, bírónak azt mondanám, e barátságos hivatalnok: egy nemes ember. A Hivatalnok oly kedves tud lenni az unokájával, a elgázival, a fivérével, vagy a fia barátjával, s békével állt ismer egy kurtá S oly undok az egyszerű, vadidegen kővel szemben.

Nem, kijelenthetem, megérti a jog! Ki kell ezt mondanom. A határak és minden papírtörvény megalkotásának első napján utaztam Budapestre, s leparatlanom kellett, hogy még a vámosokat is megcsapta a dekompozíció "parancs". Mintha nem is a szent határainkat őrlő és szelvényeket kurtá, rubinyba öltözött vámosok lennének volna, hanem apám anyján. Már szinte hittem, hogy nyá-jaromnak és udvariasnak a túlszabottság mellett kéri őtet, s fecségnem kell velük a határig. Hát istenek a parancs más képébe is bevitte őtet, s csak ferdele öltözött és felszabadultság maradt volna. És a gondolat vajon minék élnek emylen? Talán, hogy őt is ismerő egy végeredmény munkájukat, mint kő-lyégek Európa nyugati felén? Talán itt kezdődik Európa?

T.K.

"Már akkor sejtettem, amikor elmentem innen, hogy itt a nemzeti pártok egyen nyomtalanabb lesz. Én viszont nem voltam erre fagyó. A nemzeti el-határolásokról nem sok bizonyságot vártam. A nemzeti különbségek ugyanúgy ér-dekelnek, mint az emberek különbségei, de a nacionalizmusok ezen leginkább mint komparatívát érzik, mert olyan hasonlók. Azóta sem tudtam megmondani, hol végképp a nemzeti erőtérítés és hol kezdődik a covinózus. Látnom már nemzeti szocializmusokat, nemzeti konzervatívokat és nemzeti kapitalizmusokat, mindegyikben volt egy kemény vezető, mindegyikben csak egy párt volt, az elvételment! pedig mindegyikben határták. A nemzeti pártok mindegyikben alkalmas volt a politikai szabadságok eldőlésére. A nemzeti igazságok nehezen mennek túl a nyelvi különbségek határain. A történelmi, ha tud néhány nyelven olvasni, az egymással még csak nem is vitáznak, inkább az egymás mellé beáll a nacionalizmusok elfogulatlanába is beállnak. A kreatív gének in-kább egy-egy nagyvonalban alakulnak ki, ahol éppen azokkal összeálltak az ember-ek mindentől, s ahol néhány hasznosított lehetett egymásra talál. Nekem tettenek a földgolyó technikai és szellemi hátréval, tettenek, hogy megfektet a világot és hirtelenséggel körbejárta a földet. Nem csak ná egész életemben a helyi hatóságok peckánsain bontakodni. Nincsen minék tartalék életem, és nem tartom tartak a peckánsok. Már évekkel ezelőtt azt mondtam, ott bévelek lakni, ahol a helyi hatóságokkal jóformán semmi dolgom nincsen. Akkor már felfutott az égen rakéta, kővelünk a Holdra, és nekem az egész földgolyó kurtá lett. Mint sokan mások, én is phantazizáltam. Hozzájárultak ehhez a nehezen meg-nyílt határok, a vízszintesített elvételkötések, és csúszott a kurtáspelták az egy-tesen elvételre. A nacionalista kurtáspelták a gondolkodást a saját államának. Ha az államot is nacionalista, mi marad a kővelünkben? Mind a kettő az egy-ségről beszél. Legfrissebb esetben a különbségek elvételről. Nem vettemek még szur-ke, hogy a világ életem mindenke ugyanazom a nyelven beszél?"

Károly György: ACENDA, I. Kert utca 14. (Munkácsy) - Budapest 1905. III. 14. 13

Mint ismerik a Jézus Krisztus kö-vel, legelő ismerkedésnek, kurtá ő mondja: "Az igazság megmozdult!" Ő tanúságot tett az igazságról egészen le-vezetőkül. A keresztény új igazságot szerzett nekünk, amelyet szeretetnek nevezünk. Az igazság és a szeretet kő-velében, amely nem folyamodik a kő-veléshez, de az elvételmentek mellé áll támogatja a Független Fórum 1989. II. 23-án kiadott felhívását, és a Nyilván-osság az Erőszak Ellen nevével magál-za.

Tudatában az "Istenért és a Hazáért" szavak súlyának, egyesítve az imában

az Ősök kőveljéi

1989. nov. 26-án Krisztus Király ünne-pek

Schváké életem kőveljéi és híve re-veljéi

SOMOS PÉTER

Ismertetések

"Munkácsy és a Kőr..."

(Munkácsy, kurtá, Prága, 1989 november 19-án)

I.

kurtával borul szem a világ
csupasz
kurtában
iradalm kő-
csavag kővel
béké
kurtáspelták
kurtáspelták kurtáspelták

Munkácsy kurtáspelták
kurtáspelták kurtáspelták

csupasz
kurtáspelták

Végképp

kurtáspelták kurtáspelták

a nemzeti

II.

a kurtáspelták

6) kurtáspelták kurtáspelták
Munkácsy kurtáspelták

1989.11.26

•A Független Magyar Kérdeményszóc tájékoztatója 890-

A Független Magyar Kérdeményszóc országos tájékoztató gyűlést hirdet a helyi csoportok munkájának megismerése, a további tevékenység összehangolására céljából. Felkérjük ezért a helyi csoportok képviselőit és mladákat, akik helyi csoportok létrehozását tervezik, hogy vegyenek részt az 1989. december 17-én délelőtt 9 órakor a dunaszerdahelyi Művelődési Háznál megtartandó országos tájékoztató ülésen.

**A. Nagy László, szövevő
Barak László, szövevő
Tóth Károly, szövevő**

A Független Magyar Kérdeményszócban belül megvalósult az egyes munkabirodságok. Céljuk az FMK munkájának hatékonyabb vétele, illetve az egyes színterületek, illetőleg a szociális ellátásba. Felkérjük az FMK tagait, hogy aki szeretne belépni a munkába, jelentkezzen az egyes bizottságok felé. Segítségüket előre köszönjük.

Programbizottság
Óllós László, Druzsstevná 5
931 01 Samaria tel: 0708 / 29 68

Jogi bizottság
Vidák Csaba, Jilenszke 23321,
929 01 Dus. Streda tel: 0799076 06

Kulturális bizottság
Sander Eleonóra, Febr. vátarva 10,
927 01 Sela n/V tel: 0706 / 58 97

Külön kapcsolattartó
Tóth Károly, Febr. vátarva 10,
927 01 Sela n/V tel: 0706 / 58 97

Iskolai bizottság
Papp László, Kodályová 10, 929 01
Dus. Streda, tel: 0709 / 256 01

Felhívjuk az FMK helyi csoportjainak figyelmét, hogy a különböző területeken, naggyűlésen elhangzott beszédeket, a kiadott dokumentumokat és színterületeket köldjük el a Szabad Kapacitás szerkesztőknek, hogy tájékoztatóban megjelentethessük.

Kérjük az FMK helyi csoportjait, hogy csoportjuk megszervezéséről, létrehozásáról tájékoztassák az FMK szövevőit.
Minta:

„... én megvalósít a Független Magyar Kérdeményszóc ... i csoportja. Tagjainak száma: ... A helyi csoport képviselője: név, cím, telefon. A helyi csoport képviselőjének állása: ...

Kérjük továbbá tagjainkat, hogy a Széplévi Nyilatkozatot a pontos nyelvtartalmat vigyük köldjük el az FMK bizottságba. Ez érvényes azóta is, akik már helyi csoportot alakítottak.
Cím: Veszélyeset proti násilia

**Modernizáció kezdeti kezdeti
c.d.v. 116
ul. Jiráková 10
811 01 Bratislava
tel: 077 334 355**

Az FMK szövevői:
A. Nagy László 831 03 Bratislava, Skalickýba 10; tel: 07 / 212 230
Balla Kálmán 821 07 Bratislava, Raj csmka 22; tel: 07 / 241 058
Barak László 929 01 Dus. Streda, Nemesszeghá 133/14; tel: 0799058 98
Grandel Lajos 811 07 Bratislava, Vazzeva 15
Gyurovcsky László 927 01 Sela n/V, Kukuciarva 9; tel: 0706/ 55 95
Dr. Huncik Páter 929 01 Dus. Streda, ncm. Pristekova 1; tel: 0709 / 27665
Juhász R. József 940 80 Nové Zámky, Judočka 206
Németh Irena 929 01 Dus. Streda, Ruzyov háj 1952; tel: 0709 / 246 43
Óllós László 931 01 Samaria, Druzsstevná 5; tel: 0708 / 29 68
Szigeti László 929 01 Dus. Streda, Mlynská 308; tel: 0709 / 254 27
Tóth Károly 927 01 Sela n/V, Febr. vátarva 10; tel: 0706 / 58 97

A Független Magyar Kérdeményszóc folyóirataija

**SSTSP Dunajská Streda
c.á.: 8306743 - 129**

Lapérték: 1989 december 12

A Szabad Kapacitás címe:
Juhász R. József
Judočka 206
940 80 Nové Zámky

Szerkesztők: Gyurovcsky László, Juhász R. József, Németh Irena, Sander Eleonóra, Tóth Károly.

*A Szabad Kapacitás
3. számának önköltségi
ára példányonként
3,- Kčs*

NYILVÁNOSSÁG AZ ERŐSZAK ELLEN

Javaslat a NYEE akciós csoportok munkájára

Egyszerűtleneket utatlanok tel-
jesítésével éltek le, tanuljunk
meg magunk dönteni önmagunk-
ról.

1. A Nyilvánosság az Erőszak
Ellen olyan polgári kezdeménye-
zés, amely feltárja, megnevezzi
és elemzési kívánja a különböző
problémákat, javaslatokat akar
tenni azok megoldására és köve-
telnit a közzétételre.

2. Az akciós csoportot 10 vagy
annál több polgár alkotta, akik
együttműködnek a NYEE programjá-
val (12 hónavnál). Az alapító
irat mintája:

1999 (dátum)
megalkotott (hol?)
NYEE csoportja. A mai napig
. (mennyi?) tag je-
lentkezett tevékenységre. Pontos
cím és a csoport vezetőinek név-
sora.

Javaslat az aktivitások kiválasz-
tására: a NYEE-ben olyan embere-
knek kellene csoportosulni, a-
kiknek egymás iránti bizalma van
és kölcsönösen alapítják, hogy képesek a nyilvános érde-
keket személynél érdekük felé
hívni, ha kell, akár állami erők
árán is.

3. A NYEE-nek ebben az idő-
szakban az legyen a fő célja,
hogy egyezzen minden tisztán-
ságban olyan személyeket társas-
ságot, akik képesek lesznek ellátni fel-
adatukat, állásukra bizalommal
és tekintélynek örvendőnek ta-
vannak, hogy közvetítsék a CSRF
felül, alap, és jótét szervezetei-
ről, az F22M-10 és az önmaguk ve-
zetéséről, hogy gyakorlatban el-
sősorban az egy párt hatalmi mo-
nopolizációját, a politikai pártok-
nak nem szabadna a munkaba-
lyok keretében működni. Javasl-
juk közvetlen a csoportvezető-
ket, (korruptió, protekció, ségce-

alg-kényszer, önkényesség). Pontos
tisztán és polgári álláspontokat,
megtanulni felismerés az erőszak
legfőbb formáit is, az ember-
ek manipulációját, létrehozni és
támogatni a manipulálhatatlansá-
got, főleg a többséget a kisebbsé-
ggel, az erős manipulálhatatlansá-
gától a gyengével szemben.
Tanuljunk meg mindenképpen a saját
erőszak, bátorágunkat, teljese-
ségünket és kezdeményező-
képességünket hasonlítani. Csele-
kedjünk saját lakóterületünk
szertől.

4. A NYEE-nek teljes mértékben
ki kell használnia a jótét és
bizalmi, a televíziót stb. Öre-
nia kell szaktudását, és megvé-
deni a csoportirányú nyomonkövetést
és befolyásolást.

5. A NYEE vállalt, nem látszat-
grógyulást kíván elérni életünk
minden területén (a munkában,
emberi kapcsolatokban, a környe-
zetben, a politikában stb.), a mon-
dani a nyilvánosság bevoná-
sával. Elvétel a nem erőszakos
formákat alkalmazza. Minden
NYEE-csoport munkájának első
szükségletben győztes az eddig meg-
nem oldott problémák és kérdé-
sek „személyi”. Erre a legfontos-
sabb eszköz a nyilvános pár-
beszéd egyrészt egymás közt vagy
a gyűr vezetőiségével, talvaton a
személyi bizalmisággal stb. Néme-
lünk szeretet szónagy szabad fő-
vám után képesek leszünk össze-
gumi és megnevezni a problémá-
kat. A NYEE egyezzen a hely-
színen hozzájárulni a problémák
megoldásához. A helyszínen
problémák megoldásában segítsé-
get nyújt a szakemberek függet-
len csoportja, amely szintén a
NYEE hálózat szervezője. Így
lehetővé válik nyitni a saját ko-
szárba vonni az ügyet.

A Csehszlovákiai Magyarok Fórumának felhívása

* A Csehszlovákiai Magyarok Fóruma máj
hátán szabad kezdeményezés, olyan társ-
adalmi-politikai mozgalmat, amely alap-
ját a demokratikus néphatalom, a jog-
követés megteremtését tűzte fel, a mi-
denkori szabad választásokat, az emberi
jogok betartását, azok teljes körűbe
kiszáradást és megvalósítását. A
CSRF a nemzeti politikájában a nem-
zetek és nemzeti kisebbségek teljes egyen-
lőségükkel kezeli ki, követi a „30-ak de-
klarációját”, amelyet a kor köztársaság
és a legújabb nemzeti felismerés új igények
felállításával akar megvalósítani.

A CSRF szervezői híve — pártatlan, fe-
lelőtlen kezdeményezés, szava, lejár és
szociális állapotra való mélyre nézés —
munkájukat a csehszlovákiai magyarokat,
akik az önmegvédelem és öngazdálkodás
alapja, a csak és a szellemi nemzeti, tele-
més a Csehszlovákiai Magyarok Fóruma
kisebbségek között, a kisebbségek és
egyéniségek szellemében, önmaguknak
szociális állapotukat támogatják és me-
gkísérik, hogy országunk működését fel-
kutatva a feljött országok szert, a se
egyedül Európai Hálózat szellemében.

A CSRF szervezői felépítésében részt
vevő demokratikus szervezetek részt. Ezért az
alapszabály az öngazdálkodás alapja mő-
ködés. Az alapozásuk működését szükség
szert jótét koordináció bizalmi jog
szert.

A CSRF felépítése a csehszlovákiai mag-
yarok létezését és fejlődését köré-
szi, alapozását végzettségük, akik, hogy mi-
den szervezettel és szervezetekkel együttműköd-
jen, amely a demokratikus és jogkövetés, az
emberi jogok megvalósítását szolgálja. Az
ilyen irányú csehszlovák szociális működés
szert meg akarja érteni a csak és a sz-
erkez nemzeti Hálózat megvalósítását.

A CSRF megalkotói, akik jelenleg köz-
vetlen tevékenységükben működnek, köré
a világi tevékenység, miközben működik a
szociális tevékenység az új kezdeményezés
(szel), időpont, a tagok szert, a szoci-
ális szert és címet Felismerés, vagy Háló-
zat címűen (811 97 Budapest, máj. 1. má-
j. 10-12.).

Tisztelettel

..... barátomnak!

Szeretettel meghívlek az 50. születésnapomra rendezett baráti találkozóra, melyet 1989. november 18-án aszobaton reggel 9 órától vasárnap délig tartunk a vágsellyei Centrál Kávéházban.

Előzetes szállásfoglalás a Centrál Szállóban lehetséges, amit kérlek postafordultával jelezz a címre.

Tóth Lajos, ul. 9.mája 9., 92700 Šala

Ebből az alkalomból

A C S E H S Z L O V Á K I A I M A G Y A R É R T E L M I S É G I
L É T

címmel tudományos tanácskozás lesz, a következő programmal:

F ü s p ö k i Nagy Péter: Pohárköszöntő

V a r g a Sándor: Az 1960-as évek és a csehszlovákiai magyar klubmozgalom

M o l n á r Imre: A csehszlovákiai magyar értelmiség útja

T u r c s e l Lajos: A csehszlovákiai magyar tudományos élet 1945 után

P o p é l y Gyula: Van-e szükség csehszlovákiai magyar történetírásra

Z a l a b a i Zsigmond: Ünismeretünk

S z a r k a László: A kisebbségi kérdés a magyar-csehszlovák állanközi kapcsolatokban

B e l l a Kálmán: Irodalmunk fejlődésének feltételei

T ó t h Károly: Nemzetiség vagy nemzeti kisebbség

S z e b ő Rezső: Nemzeti kisebbség és az alkotmány

D o b o s László: Mai csehszlovákiai magyar lét

S á n d o r Eleonóra: Kivel tárgyaljunk

Fellépnek: D i n n y é s József

N é m e t h Imre

S z v o r á k Kati

G h ý m e s zenekar

Baráti Öleléssel

Vágsellye, 1989. október 23.

A CSEHOSZLOVÁKIAI MAGYAROK FÓRUMÁNAK PROGRAMNYILATKOZATA

A Csehszlovákiai Magyarok Fóruma mint a társadalom minden rétege felé nyitott, demokratikus polgári kezdeményezésű pártállásra, felekezeti hovatartozásra, nemre, fajra és szociális állapotra való tekintet nélkül várja azon magyar nemzetiségű csehszlovák állampolgárok csatlakozását, akik a demokráciának, a jogállamiságnak, a szabad választásoknak, a tényleges egyenjogúságnak, a nézetek pluralizmusának elvét vallják, és cselekvően akarnak hozzájárulni az emberi jogok érvényesítésének gyakorlatához, ahogy azt a Nyilvánosság az Erőszak Ellen és a Polgári Fórum programnyilatkozata megfogalmazza valamint a csehszlovákiai magyarokat érintő politikai, társadalmi, gazdasági és művelődési változásokhoz s az újszerveződés és újrarendelés elvének megvalósításához.

A Csehszlovákiai Magyarok Fóruma programelősményének tartja "A harmincbárna nemzetiségpolitikai beadványa" néven ismert dokumentumot, amelyet az aláírók 1989. februárjában juttattak el a legmagasabb szintű pár- és állami vezetékhez.

A Csehszlovákiai Magyarok Fórumának megalapítói közösségelégedéssel vették tudomásul a radikálisan megújított vezetőségű Csehadok 1989. december 6-i programnyilatkozatát, amelyet az elveket, melyek szerint a Csehadok "Állandó, nyitott és szabad szervezet", amely szakít a demokratikus centralizmus gyakorlatával, a helyet ad a nézetek pluralizmusának, a független véleményalkotásnak, biztosítva a szervezeti életben valamennyi eszméi áramlat szabad működését.

A Csehszlovákiai Magyarok Fórumának megalapítói közösségelégedéssel vették tudomásul a Csehadok KB rendkívüli ülésén elfogadott programnyilatkozat azon téziseit, amely szerint nemzetiségi kulturális szervezetünk az egyenlőség elve alapján együtt kíván működni a Független Magyar Kezdeményezéssel, a Magyar Diákszövetséggel és a Csehszlovákiai Magyarok Fórumával, továbbá, hogy a Csehadok "támogatja a Polgári Fórum és a Nyilvánosság az Erőszak Ellen polgári kezdeményezésének politikai programját", s alapszervezeteinek ezt javasolja, a Csehadok programnyilatkozata alapján "vegyék fel a kapcsolatot a helyi Polgári Fórum, és a Nyilvánosság az Erőszak Ellen polgári kezdeményezésekkel", s vegyenek részt a helyi közigazgatás újjászervezésében.

A Csehszlovákiai Magyarok Fóruma -- figyelmebe véve a harmadik és negyedik bekezdésben kifejtetteket -- azonosul a megújuló Csehadok KB programnyilatkozatával, s ezennel kihívást nyújtja, hogy a továbbiakban szabad szellemiségű eszmérendelként, vitafórumként

- 2 -

és szakértői javaslattevő csoportként a Csemadokon belül fejti ki tevékenységét. A Nyilvánosság az Erőszak Ellen programját és saját nemzetiségi programunkat aszítal kívánjuk viszonyainkra alkalmazni, a néplink körében a gyakorlati életbe átültetni, hogy felzárkóltjuk a Csemadok tagságát, alapszervezetein belül hozza létre a Csehszlovákiai Magyarok Fórumát. A helyi vitafórumok juttassák el javaslataikat a Csemadok KB-hoz, amelytől -- feldolgozás végett -- átvesszik azokat a Csehszlovákiai Magyarok Fórumának egyes szakcsoportjai is.

A Csehszlovákiai Magyarok Fóruma az alábbi szakcsoportok szerint tagolódik:

1/ Alkotmányügyi és Kisebbségjogi Szakcsoport -- a készülő új alkotmánytervezet, a nemzetiségi kollektív jogok, a nyelv törvény a kétnyelvűség, az arányos nemzetiségi népképviselet kérdéseinek vitafóruma és javaslattevő szerve;

- figyelemmel kíséri a nemzetiségi vonatkozású törvények, rendeletek betartását, az egyenlőség, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok élvezetét tisztelőtben tartását;

- szakértői tanácsot szolgál nemzetiségjogi kérdésekben.

2/ Oktatásiügyi Szakcsoport -- a magyar nyelvű oktató-nevelő intézmények /széleskörűk, óvodák, alap- és középiskolák, szakintézetek, kiegészítő iskolák stb./ hálójával kapcsolatos kérdések vitafóruma és szakértői javaslattevő szerve;

- koncepciót dolgoz ki a magyar tanítási nyelvű iskola-rendszer tartalmi-szenléleti megújítására /a magyar nép történelme, nemzetiségismeret, nemzetiségi jogismeret, a szülőföld földrajza és kultúrtörténete stb./;

- javaslatot tesz a szlovák nyelv oktatásának alapvető korszerűsítésére, radikális reformjára;

- javaslatot tesz a hazai magyar pedagógusképzés gondjainak megoldására, jövőjének biztosítására;

- javaslatot dolgoz ki az egyetemen és a főiskolákon tanuló magyar fiatalok számarányának növelésére.

3/ Kulturális Szakcsoport -- a nemzetiségi kultúra intézmény-hálójával /lapok, kiadók, múzeumok, tudományos intézmények stb./ kapcsolatos kérdések vitafóruma és szakértői javaslattevő szerve;

- kidolgozza a nemzetiségi kultúra rövidebb és hosszabb távú fejlesztési koncepcióját, integrálva a nemzetiségi kultúra fogalmába a művészetek és a társadalom és reál tudományok különféle ágait;

- 3 -

4/ Családvédelmi és Társadalomlélektani Szakcsoport -- a család és a nemzetiségi társadalom életével kapcsolatos kérdések vitafóruma és szakértői javaslattevő szerve;

- szociológiai és pszichológiai információk terjesztésével küzd a családok széthullása, a deviancia különféle formái, az etnikai tudatszavarak, a közönségtől való elidegenedés ellen;

- humanitárius programot követ, együttműködve a nemzetiségileg vegyes területek egyházaival is.

5/ Településfejlesztési és Környezetvédelmi Szakcsoport -- a nemzetiségi terület gazdaságföldrajzával, agrárpolitikájával, agrárértelmezésének helyzetével, a mezőgazdálkodói szabadvállalkozással, gazdaságörökkel, piacgazdálkodással, az iparpolitikával, a foglalkoztatottsággal, a településfejlesztéssel, a vidék és a falu jövőjével kapcsolatos kérdések vitafóruma és szakértői javaslattevő szerve;

- fokozott figyelmet szentel Délkelet-Európa tájvédelmi problémáinak, a táj történelmi arculatának, a műemlékek és a történelmi emlékhelyek állapotának és sorsának;

- a jövő iránti felelősség és a szülőföldszerepet joggyében állást foglal a környezetvédelem kérdéseiben.

Pozsony 1989. december 10.

A CSEHSZLOVÁKIA MAGYAROK FÖRDELE

November 26-án a prágai Obecní dům épületében találkozott a CSSZSZK Nemzeti Frontja Központi Bizottsága és a szövetségi kormány Ladislav Adamec miniszterelnök vezette köldöttsége a Polgári Fórum sokdottságával, amelyet Václav Havel vezetett. Felvételünk a történelminek is nevezhető közfoglás pillanát örökítette meg.

Bratislavában nov. 26-án kezdődött Szlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának rendkívüli ülése. A tanácskozás légköre jellemző, hogy a színekben is élénk eszmecsere folytatta a résztvevők.

November 27-én országsszerte szízezrek csatlakoztak a 12–14 óra között meghirdetett sztrájkhoz, s ugyanennyien vettek részt a délutáni órákban megtartott tüntetéseken, hogy hangot adjanak a demokráciára, szabad választásokra és politikai pluralizmusra irányuló követeléseiknek. Képünk a bratislavai demonstráción készült.

November 25-én a Caemadok KB tanácsstermében tanácskoztak a demokratikus magyar kezdeményezések támogatói. Röviden ismertették álláspontjukat a Magyar Diák-szövetség, a Független Magyar Kezdeményezés, a „Harminchármmal” alakult Fórum, valamint a Motesz Fatajái Körnek képviselői. A tanácskozás után mindannyian részt vettek az Széplé téren tartott nagygyűlésen.